

אם יראה האדם, שיש לו התנגדות מה, בינו ובין זולתו, אין ראוי לו להעלים עין או להמשיך במחלוקות והתוכחות. רק ראוי לו לשרש אחרי אותה הסיבה, ולהסירה מכל וכל.

חכם משה כלפון הכהן, רב האי גרבה, דרכי משה מתוך 'החכם היומי'. הילולתו ביום י"ח טבת תשי"י (1950).

חובה עלינו ללמוד זכות וסגוריה לאחינו. והוכח לעמי ארץ במישור, ובמתק לשונו יסיר מכשול, ושעה אחת ושתיים, מתינות מתינות צריכה, פי שם צנה ה' את הפקרה.

חכם דוד אסבאג, מחכמי מונאדור, שאר ירקות מתוך 'החכם היומי'. ציון הילולתו ביום כ"ה חשוון תרצ"ה (1935).

הוכח תוכיח את עמיתך – אדם שהוא חברך ודומה לך, וכל ישראל חברים ואחים, ואדרבה התוכחת מאדם כמוהו, הנראה לו שהוא איש פשוט, מתקבלת ביותר מתוכחת של רב גדול.

חכם חיים ניסים חזקיה חורי, מחכמי גרבה, חזקת אבות מתוך 'החכם היומי'. הילולתו ביום ב' סיון תשי"ג (1990).

תמנהי אם יש מי שיודע להוכיח – ומושום שאין יודעים, נחשבים כקודם תוכחה, ומצווה לאהוב אותו, אפילו שהוא נוהג מנהג רשע, ואם מכל מקום הוכיחו, עדיין אינו בבחינת מויד אלא אנוס, כיוון שלא נתקיים בו תוכחה.

חכם שלמה קורת, רב העיר בני ברק, ועמך כולם צדיקים מתוך 'החכם היומי'. הילולתו ביום י"ג חשוון תשע"ט (2018).

יתכוון קודם כל להוכיח את עצמו, ודרך אגב ישמיע תוכחה לאחרים.

חכם אליהו פרדס, רב העיר ירושלים, לזכרו של רבי אליהו פרדס מתוך 'החכם היומי'. הילולתו ביום י"א ניסן תשל"ב (1972).

הוכח תוכיח את עמיתך ולא תשא עליו חטא – שהמוכיח צריך לעשות תוכחתו באופן שלא יצא מזמנו חטא, היינו עוון של לא תשא – שלא תצא לו שגאה מהרשעים, השומעים דברי תוכחתו. ועל ידי זה שתהיה התוכחה להרבה בני אדם, ובה דבריו מתקבלים, ולא תהיה לו שום שגאה, ובהיפך, אפילו הרשע יאהב אותך, ואתה תאהבהו – ובה אתה מקיים עוד מצווה גדולה של ואתה תרעך פמוך.

חכם יוסף סוסו הכהן, סגן הרב הראשי לתוניסיה, פרחי שושנה מתוך 'החכם היומי'. הילולתו ביום י"ב אייר תש"מ (1980).

האזינו השמים ואדברה – מי שמוכיח את חברו, צריך לדעת את מי הוא מוכיח. אם הוא תלמיד חכם, אז יוכל להוכיחו בדברים קשים, ואין לחשוש שגמא יבעט, אך אם מוכיח לעם הארץ, עליו להוכיחו באמירה רכה ונועם שיהיה.

חכם רפאל ורגאני חדאד, מחכמי ירושלים, רוח חיים מתוך 'החכם היומי'. הילולתו ביום ט"ו תשרי תש"ס (1999).

הזהרו בכבוד תבתיכם – שזהו יתד, שהכל תלוי בו. להשגיח תמיד על זולתו, ולהיות חס על כבודו, וכל מה שיוכל להזיק לחברו ירחיקו ממנו. אם להצילו מחרפת אדם ובוזי עם אשר יחרפהו, ואם להדריכו במעגלי צדק להציל נפשו מני שחת, ואם יוכיח לחברו, יהיה חס על כבודו, ולא ילבין פניו.

חכם שלום עמאר, מחכמי מכנאס, דברי שלום ואמת מתוך 'החכם היומי'. הילולתו ביום כ"ב תשרי תרנ"ט (1898).

יום ז' באדר כל ישראל חכמים

עכשיו יותר מתמיד כל ישראל חכמים.

לימוד מתוך אהבת ישראל

תוכחה

מה מתוק מדבש, מי שלשונו תדבר דברים רכים וחכו ממתקים. איש כזה, רוח המקום ורוח הבריות נוחה הימנו, ודבריו נשמעים, ומרבה שלום עם כל אדם, ועם אשתו ואנשי ביתו, כי מענה רך ישיב חמה, ובפרט בדורות הללו, שאינם מקבלים מרות.

חכם אליעזר פאפו, רב העיר סיליסטרה, פלא יועץ מתוך 'החכם היומי'. הילולתו ביום כ' תשרי תקפ"ח (1827).

מה מתוק מדבש, מי שלשונו תדבר דברים רכים וחכו ממתקים. איש כזה, רוח המקום ורוח הבריות נוחה הימנו, ודבריו נשמעים, ומרבה שלום עם כל אדם, ועם אשתו ואנשי ביתו, כי מענה רך ישיב חמה, ובפרט בדורות הללו, שאינם מקבלים מרות.

חכם אליעזר פאפו, רב העיר סיליסטרה, פלא יועץ מתוך 'החכם היומי'. הילולתו ביום כ' תשרי תקפ"ח (1827).

הוכח תוכיח את עמיתך – יש להוכיח כבר בפעם הראשונה, בצורה שיכול לחזור להוכיח אפילו מאה פעמים, שאם לא יוכיח בנחת, ברור שבפעם השנייה לא יתנו לו להוכיח.

הראשון לציון החכם אליהו בקשי דורון, בניין אב מתוך 'החכם היומי'. הילולתו ביום י"ט ניסן תש"פ (2020).

אל תוכח לץ פן ישנאך – אל תוכיחו בלשון בזיון, שהוא לץ ובוזי פן ישנאך. אלא בדרך כבוד, שאתה חכם ובן גדולים, זרע קודש, ואינו נאה לך לעשות המעשים הללו, שגמא יחשדו בך שאתה חוטא, חס ושלום, ואז יאהבך ויקבל תוכחת מאהבה.

חכם יעקב דוויק הכהן, רב העיר קיליז, ארם צובא, דרך אמונה מתוך 'החכם היומי'. הילולתו ביום ב' סיון תרע"ט (1919).